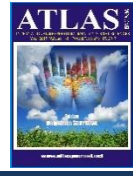

ATLAS INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL ON SOCIAL SCIENCES

ISSN:2619-936X

Article Arrival Date:18.10.2018

Published Date:31.10.2018

2018 / October

Vol 4, Issue:13

Pp:1317-1321

Disciplines: Areas of Social Studies Sciences (Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences)

17-18 YAŞ ARALIĞINDAKİ ÇOCUKLARIN SOSYAL MEDYA KULLANIMI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON THE SOCIAL MEDIA USE OF CHILDREN 17-18 YEARS OLD

Dr. Gökhan BAK

Milli Savunma Bakanlığı, gokhanbak2010@hotmail.com

ÖZET

17- 18 yaş aralığında bulunan çocukların sosyal medyayı nasıl kullandıklarını incelemek amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Sosyal medya hesaplarından Facebook üzerinde yapılan paylaşımlar kategorilere ayrılarak incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini oluşturan Facebook kullanıcılarından alınan veriler; profil resmi kullanımı, kapak resmi kullanımı, oyunlara ilişkin paylaşımlar, video paylaşımı, resim paylaşımı ve anlık durum paylaşımları kategorilerine ayrılarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Sosyal Medya, Facebook.

ABSTRACT

This study has been conducted to investigate how children aged 17 to 18 use social media. Social media accounts on Facebook were divided into categories of shares. The data from the Facebook users, which constitute the sample of the research; profile picture usage, cover image usage, game sharing, video sharing, image sharing and snapshot sharing are examined.

Key Words: Child, Social Media, Facebook.

1. GİRİŞ

Sosyal medyanın giderek yaygınlaştığı günümüzde çocukların da bu mecraada en az yetişkinler kadar bulunduğu aşîkârdır. Çocukluklarının en güzel dönemlerini bile yaşayamayan bir nevi teknoloji bağımlısı gençlik bulunmaktadır. “Günümüz çocuklarının arkadaş ortamından uzak bir şekilde, kendi evinde anne ve babasından bile kendini soyutlayarak, bilgisayar ortamında geçirdiği zamanın giderek arttığı düşünüldüğünde, geçmişteki oyun kültürünün ne kadar değiştiği görülür” (Bak, 2017:15). Çocukların bebeklikten itibaren sosyal çevresiyle etkileşimde bulunması beklenirken bu sosyal çevre yerini sosyal medyaya bırakır olmuştur. “İletişim teknolojilerinin küreselleşmeyle birlikte yaygın kullanımı çocukları da etkilemiş, dışarıdaki oyun alanı eve taşınmış, çocukların fiziksel aktivitelerle yorgun düşme hali bilgisayar ortamında uyuklama haline dönüşmüştür” (Bak, 2017:15).

Çocuğun gelişim sürecine bakıldığında; 0-2 yaş aralığı bebeklik dönemi, 3-6 yaş aralığı ilk çocukluk dönemi, 7-11 yaş aralığı son çocukluk dönemi ve 12-18 yaş aralığı ergenlik dönemi olarak ayrıldığı görülmektedir (Büyükbaykal, 2007:34). 12-21 yaş aralığı dönemi olarak da değerlendirilen bu ergenlik döneminde, cinsel gelişimin tamamlandığı, büyümenin hızlı yaşandığı, çocuğun hangi kimlikte ve gelecekte ne olmak istediğinin iyice belirginleştiği bilinmektedir (Bak, 2011:134-152). Bu çalışmada 17-18 yaş aralığında bulunan çocukların sosyal medya kullanımı üzerinde durulmuştur. Kimlik arayışının ve büyümenin en hızlı yaşandığı bu dönemin incelenmesi bu bakımdan da önem arz etmektedir.

2. SOSYAL MEDYA

“Günümüzün en etkili iletişim araçlarından olan internetin yazılı, görsel ve işitsel medya araçlarının tamamını içinde, barındırması iletişim açısından önemli bir özelliktir. Ayrıca karşılıklı iletişime ve etkileşime dayanan bir iletişime dayanan bir iletişimin olması, internetin her alanda popüler olmasına neden olmuştur” (Bostancı, 2012:109). İletişim sistemlerindeki gelişmelerle birlikte 2000’li yıllardan itibaren sosyal medyanın önemi de giderek artmaktadır. Sosyal medya kullanıcıları, internet sayesinde sanal ortamda her türlü bilgiyi, belgeyi, video kaydını paylaşabilmekte, bunun yanı sıra internet üzerinden alışveriş yaparak memnuniyet ve şikayetlerini de dile getirebilmektedir (Yıldız ve Demir, 2016:19).

“Bedensel, zihinsel, ruhsal ve toplumsal değişikliklerin çok yoğun ve hızlı yaşandığı bir dönem olan çocukluk ve ergenlik döneminde; kitle iletişim araçlarından elde edilen bilgi ve görüntülerin bireyin bulunduğu yaştaki gelişim özelliklerine uygun olarak planlanması gerekmektedir. Erken verilen içerikler, bireye zararlı olabilmekte depresyon, erken uyarma, korkulara yol açma gibi olumsuzluklar meydana getirebilmektedir” (Eşidir ve Bak, 2018: 65-66).

Sosyal medyanın kullanımının önemi kadar, ne kadar kullanılacağına da bir o kadar öneminin olduğu bilinmelidir. Bu bağlamda sosyal medyada vaktinin çoğunu geçiren çocuklar yerine, sosyal medyada yeterince ve gerektiğinde vaktini geçiren çocukların varlığı umut edilen bir gerçektir.

3. LİTERATÜR TARAMASI

Sosyal medya kullanımı üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Üniversite öğrencilerinin yanı sıra çocuk yaştakilerin sosyal medya kullanımının araştırıldığı çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalardan birinde; sosyal medya ortamlarından Facebook hesapları üzerinde çocukların nasıl vakit geçirdiklerini incelemek amacıyla, 10-11 yaş aralığında bulunan 20 çocuğun, 3 günlük süre zarfında kendi yaptıkları paylaşımları kategorilere ayrılarak yorumlanmıştır (Köseoğlu, 2017:157-174). Çalışmamız bu çalışmadan esinlenerek yapılmıştır. Son çocukluk dönemi olan 7-11 yaş aralığıdır. Bizim araştırma yaptığımız dönem ise bu son çocukluk döneminin devamı ve de çocukluğun en son evresidir.

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. “İçerik çözümlemesi, iletişim içeriğinin, genellikle önceden belirlenmiş sınıflamalar (kategoriler) çerçevesinde sistematik olarak gerçekleştirilmesini sağlayan bir araştırma tekniğidir” (Geray, 2011:151).

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çocukluk evresinin en son dönemi olan ergenlik dönemi 12-18 yaş aralığının olduğu dönemdir. Bu dönem büyümenin hızlı yaşandığı, kimlik arayışının olduğu ve gelecekte ne olmak istediğinin belirgin duruma geldiği devredir. Bu bağlamda çocukluğun en son dönemi olan ergenlik dönemi içinde yer alan 17-18 yaş aralığının sosyal medyayı nasıl kullandığının araştırılması da önemli bir yere sahiptir.

4.2. Araştırmanın Evreni, Örneklemi ve Sınırlılıkları

Araştırmanın evreni sosyal medya hesaplarından olan Facebook kullanıcılarıdır. Örneklemi ise; 17-18 yaş aralığında bulunan çocukların 14-17 Ekim 2018 tarihleri arasında Facebook hesapları üzerindeki paylaşımlarıdır.

Evreni oluşturan bireylere ulaşmanın zor olduğu durumlarda kartopu örneklemi yöntemi kullanılmaktadır. Bu çalışmada kartopu yöntemi ile örneklem oluşturulmuştur. 17 yaşında olduğu bilinen bir örneklem Facebook hesabı üzerinden arkadaşlarına ulaşılmıştır.

Araştırma; 14-17 Ekim 2018 tarihleri arasında, 17-18 yaş aralığında bulunan 20 kişinin Facebook hesabı üzerindeki paylaşımlarının yorumlanması ile sınırlıdır.

5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Araştırmanın örneklemini oluşturan Facebook kullanıcılarından alınan veriler; profil resmi kullanımı, kapak resmi kullanımı, oyunlara ilişkin paylaşımlar, video paylaşımı, resim paylaşımı ve anlık durum paylaşımları kategorilerine ayrılarak incelenmiştir.

5.1. Profil Resmi Kullanımı

Tablo:1 incelendiğinde profil resmi olarak %65.0'lık (13) kesimin kendi resmini profil resmi yaptığı görülmektedir. Ayrıca % 10.0'lık (2) kesim tarafından Atatürk resminin profil resmi olarak yapılması, Atatürk sevgisini de ön plana çıkarmıştır. Bunların yanı sıra hiç profil resmi kullanmayanların da % 10.0'lık kesim olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo: 1 Profil Resmi Kullanımı Dağılımı

Profil Resmi	frekans	%
Kendi resmini kullanmış	13	65.0
Atatürk resmini kullanmış	2	10.0
Arkadaşlarla çekilmiş resmi kullanmış	1	5.0
GS'li futbolcu resmi kullanmış	1	5.0
Zürafa resmi kullanmış	1	5.0
Profil resmi kullanmamış	2	10.0
Toplam	20	100.0

5.2. Kapak Resmi Kullanımı

Tablo:2 incelendiğinde kapak resmi olarak % 30.0'lık (6) kesimin siyah bir ekran kullanması göze çarpmaktadır. Genellikle yas tutarken kullanılan bu karartmanın büyük bir kesimde kullanılması incelenmesi gereken konulardandır. Fanatikliği simgeleyen takım resimlerinin yanı sıra arkadaşlarla çekilmiş resimler ve de kapak yazıları da bir hayli çokça yer almaktadır. Kapak yazılarında cinsel içerikli mesajlar, isyankâr tavırlar dikkat çekmektedir.

Tablo:2 Kapak Resmi Kullanımı Dağılımı

Kapak Resmi	frekans	%
Kendi resmini kullanmış	1	5.0
Atatürk resmini kullanmış	2	10.0
Arkadaşlarla çekilmiş resmi kullanmış	3	15.0
GS stadyumu resmi kullanmış	1	5.0
Alkol kullanan panda resmi kullanmış	1	5.0
Siyah ekran resmi kullanmış	6	30.0
Köpek resmi kullanmış	1	5.0
FB Spor kulübü resmi kullanmış	1	5.0
Kapak yazısı kullanmış	4	20.0
Toplam	20	100.0

Kapak resmi olarak kapak yazısı kullanan 4 kullanıcının kapak yazıları şu şekildedir:

- ✓ “Dünyada acı çektim, cehennemde güler miyim?”
- ✓ “ORGASM”
- ✓ “civaba: actigin yaralari yara bandi kapatmiyor”
- ✓ “Sen Yoksan Yanam, TAYFA”

5.3. Oyunlara İlişkin Paylaşım

Yapılan araştırmada hiçbir şekilde oyunlara ilişkin bir paylaşım yapılmamıştır. Araştırma yapılan süre zarfında oyun paylaşımı yapılmadığı sonucu, 17-18 yaş aralığındaki çocukların oyunları fazla tercih etmediğini de göstermektedir.

5.4. Video Paylaşımı

Yapılan araştırmada sadece bir kişinin video paylaşımı yaptığı, bu paylaşımın da cinsel içerikli olduğu, bu paylaşımı da 55 kişinin beğendiği, 29 kişinin de yorum yaptığı görülmüştür. Bu paylaşımın da 14 Ekim 2018 tarihinde yapıldığı incelenmiştir.

5.5. Resim Paylaşımı

Tablo:3 ve Tablo:4 incelendiğinde; yalnızca 4 kişi tarafından toplam 14 adet resim paylaşıldığı, bunun da % 35.7'lik (5) kesiminin 16 Ekim 2018 tarihinde olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo:3 Resim Paylaşımının Günlere Göre Dağılımı

Kullanıcılar	14 Ekim 2018	15 Ekim 2018	16 Ekim 2018	Toplam
A	1	3	3	7
B	1	0	0	1
C	0	2	1	3
D	1	1	1	3
Toplam	3	6	5	14

Tablo:4 Resim Paylaşımının Frekans Dağılımı

Günler	frekans	%
14 Ekim 2018	3	21.4
15 Ekim 2018	6	42.9
16 Ekim 2018	5	35.7
Toplam	14	100.0

5.6. Anlık Durum Paylaşımı

İçeriğinde küfürler ve de cinsel içerikler bulunan paylaşımların yanı sıra siyasi içerikli anlık durum paylaşımlarının da yapıldığı görülmüştür. Yalnızca 5 kişinin anlık durum paylaşımı yaptığı incelenmiştir. Meclis gündemini paylaşan birinin 34 beğeni ve 1 yorum aldığı, küfür ve cinsel içerikli anlık durum paylaşımının beğeni almadığı görülmüştür. Ayrıca aşağıdaki gibi anlık durum paylaşımı yapıp da beğeni alanlar da olmuştur.

- ✓ “Bak bir derdin sıkıntın falan olursa biliyorsun umrumda değil”- 123 beğeni, 2 yorum.
- ✓ “Dua Ettiğimiz Melekler, Bir Gün Senin İçin Gelecekler Fenerbahçe SK”- 186 beğeni, 4 yorum.
- ✓ “Listemdekilerin kilosu kaç?”- 214 beğeni.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada çocukluk evresinin en son dönemi olan ergenlik dönemi çocuklarından 17-18 yaş aralığında bulunan 20 çocuğun 14-17 Ekim 2018 tarihleri arasında Facebook hesapları üzerindeki paylaşımları incelenerek, sosyal medyayı nasıl kullandıkları araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan Facebook kullanıcılarından alınan veriler; profil resmi kullanımı, kapak resmi kullanımı, oyunlara ilişkin paylaşımlar, video paylaşımı, resim paylaşımı ve anlık durum paylaşımları kategorilerine ayrılarak incelenmiştir. Sosyal medyada çokça resim ve video paylaşımı yapacakları değerlendirilen 17-18 yaş çocuk grubunda beklenenden daha düşük seviyede paylaşım olduğu görülmüştür. 14 adet resim ve de 1 adet video paylaşımı yapılmış, hiçbir şekilde oyun isteğinde bulunulmadığı incelenmiştir. Üniversite sınavlarına hazırlanma durumlarında olduklarından bu paylaşımlarla ilgilenmedikleri görülmüştür.

Profil resmi olarak büyük çoğunluk kendi profilini kullanmakta ve kendisinin bu şekilde Facebook hesabı üzerinde görülmesini istemektedir. Bunun yanı sıra Atatürk sevgisi de profil resimlerine yansımaktadır. Kapak resimlerine bakıldığında; yas tutarken çoğunlukla yapılan ekran karartma işlemi gibi siyah ekran kullanımının yaygın olduğu görülmektedir. Fanatiklik, arkadaş sevgisi, kapak resimlerinde anlam içerikli yazıların paylaşımı da bulunmaktadır. Kapak yazılarında cinsel içeriklerin ve de isyankâr tavırların olması da ergenlik döneminde olduklarının birer işaretidir. Kapak resimlerindeki yazılara benzer içerikler, anlık durum paylaşımında da kendini göstermiştir. Cinsel içeriklere ilaveten siyasi içerikler de eklenmiştir. Büyümenin hızla yaşandığı, kimlik arayışının ve de gelecekte ne olmak istediğinin belirginleştiği bu dönemin çocukları siyasi içerikli mesajlar vererek de bunu ifade etmişlerdir.

Çocukluk evrelerinin diğer dönemlerini kapsayacak şekilde yapılacak daha kapsamlı çalışmalarla sosyal medya kullanımının araştırılması gerekmektedir. Sosyal medyayı aktif kullanmanın yanı sıra makul ve gerektiği kadar kullanımın önemi çocuklara anlatılmalıdır. Araştırma sonuçları ebeveynlerle paylaşarak, sosyal medya kullanımındaki önemli hususlar tekrar tekrar kendilerine hatırlatılmalıdır.

KAYNAKÇA

Bak, Gökhan (2017). 1980'li Yıllardan Günümüze Türk Yazılı Basınında Çocuk Olgusu, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bak, Mustafa (2011). Çocuk Gelişimi, İstanbul: Cinius Yayınları.

Bostancı, Meltem (2012). Stratejik Bir İletişim Aracı Olarak Kamu Diplomasisi: Kamu Diplomasisinde Medyanın Rolü ve Önemi, İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.

Büyükbaykal, Güven Necati (2007). Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Etkileri, İstanbul İletişim Fakültesi Dergisi, S. 28, s. 31-44.

Eşidir, Osman Vedüd ve Bak, Gökhan (2018). Uluslararası Bilimsel Organizasyonların Sosyal Medya Kullanımı: İKSAD Örneği, ATLAS Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi, C:2, S:3, 62-70.

Geray, Haluk (2011). Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş: İletişim Alanından Örneklerler, 3. Bs., Ankara: Ezel Basın Yayın Dağıtım.

Köseoğlu, Aslı (2017). 10-11 Yaş Aralığındaki Çocukların Facebook Paylaşımları Üzerine Bir İnceleme, Atatürk İletişim Dergisi, S. 12, s. 157-174.

Yıldız, Ali ve Demir, Fatih Mehmet (2016). Üniversite Öğrencilerinin İnternet ve Sosyal Medya Kullanım Amaçlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği, Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, C. 17, S. 37, s. 18-36.

www.facebook.com.tr (Erişim Tarihi: 14-17.10.2018).